



Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/KL/KSO/2011/303

BETREFT: afrekening schoolkosten

1. PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 23 december 2011

1.2 Verzoekers

[X] en [Y], ouders van een leerling .

1.3 Betrokken school

- School: [A].
- Schoolbestuur: Scholengroep [B].

1.4 CZB

Per brief van 17 december 2011, aangetekend verstuurd op 21 december 2011, dienen verzoekers bij de Commissie een klacht in.

Zij voegen bij de klacht de afrekeningen, betalingsbewijzen en correspondentie via e-mail met de directie.

Bij aangetekende brief van 6 januari 2012 wordt aan de school kennis gegeven van de klacht, van de datum van de zitting en van de mogelijkheid om een verweerschrift in te dienen.

Met een brief van 25 januari 2012, aangetekend verstuurd op 26 januari, stuurt de directie van de school een verweerschrift dat op 1 februari 2012 aan verzoekers wordt bezorgd.

2. INHOUD van de KLACHT

De verzoekers betwisten de afrekening voor schooljaar 2010-2011 voor hun dochter die 3Handel volgt. Sinds mei 2010 werden tussen de school en de ouders verschillende e-mails en gesprekken gevoerd. Omdat de ouders ondanks aandringen geen overzicht krijgen van wat betaald werd en waarvoor, dienen ze bij de Commissie een klacht in.

Volgens de school zou er een openstaand saldo zijn van 153,51 euro dat als volgt is samengesteld:

- Voor de skireis: 67,65 euro. Verzoekers betaalden het volledig bedrag voor de skireis (zijnde 688,10 euro) en leggen de betalingsbewijzen voor;
- Stressfactor: 16,65 euro. De dochter van verzoekers heeft aan die activiteit niet deelgenomen en de andere leerlingen hebben ook maar 8 euro betaald. Verzoekers betaalden 8 euro en leggen het bewijs daarvan voor.

- Handboeken: 40 euro. Volgens een door de school bezorgd overzicht zou de kost van de boeken voor 3Handel 124,20 euro bedragen daar waar verzoekers voor boeken al 202,32 euro betaalden. Volgens verzoekers betekent dit dat zij 78,12 euro teveel hebben betaald, bedrag dat zij dus moeten terugkrijgen in plaats van nog 40 euro te moeten betalen.
Verzoekers erkennen dat er nog een bedrag van 29 euro (voor toneel, Jeugd en Muziek en sportdag) moet betaald worden wat een saldo in hun voordeel van 49,12 euro (78,12 -29) oplevert.

De ouders betwisten dus dat er nog een openstaand saldo zou zijn en dienen een klacht in tegen het feit dat de al betaalde bedragen willekeurig op de afrekening afgeschreven worden. Dit toont volgens verzoekers aan dat de school een ondoorzichtige boekhouding voert.

3. VERWEER van VERWERENDE PARTIJ

Een grondige controle van de afrekening voor de dochter van verzoekers door zowel de eigen financieel medewerkster als, op vraag van verzoekers, door de verificateur van het GO! heeft geen onregelmatigheid of onzorgvuldigheid aan het licht gebracht.

Het onderzoek betrof de volgende 3 punten die door de ouders van de leerling aangehaald werden:

1. Een aanrekening van kosten die niet hebben plaats gevonden en een hiervoor gedane betaling (Stressfactor).
2. Het saldo van de skireis welke nog een openstaand saldo van € 67,86 heeft.
3. Teveel aangerekend bedrag aan boekengeld.

Het verslag van het onderzoek:

1. Aanrekening Stressfactor. Van het openstaande saldo €153,51 werd op 16 december 2011 €16,65 afgetrokken omdat de leerling niet deelgenomen heeft aan Stressfactor. Er wordt ook rekening gehouden met de gedane betaling van €8,00. In totaal maakt dat een verschil van €24,65. Het openstaande saldo bedraagt €128,86 i.p.v. €153,51.

2. Saldo skireis. Bij het toewijzen van de ontvangen betalingen houdt het programma (Solar-R) rekening met de boekhoudkundige rekeningen. Zo zullen de rekeningen met laagste 'cijfer' als eerste als betaald worden aangemerkt in geval van een storting van een bedrag. De boekhoudkundige rekening van de skireis is 740307. De boekhoudkundige rekeningen van de overige items vermeld op de factuur zijn kleiner dan de 740307 en worden daarom als eerste automatisch door het programma op €0,00 gezet. Verweerder toont dit aan de hand van een overzicht van de te betalen posten met hun respectievelijk boekhoudnummer.

3. Bedrag boekengeld. De ouders houden geen rekening met het feit dat de leerling op 01/01/2011 van richting veranderde. Zo ging de leerling van Economie Wiskunde naar Handel. Voor de richting ECWI diende men €99,70 te betalen en voor de richting handel

€ 124,20. De schriften die voor beide afdelingen dezelfde zijn, werden niet extra aangerekend.

	99,70 Tot ECWI (Bijlage3)
	124,20 Tot Handel (Bijlage4}
	-5,00 reeds ontvECWI
	-16,80 reeds ontv ECWI
	-16,40 reeds ontv ECWI
	-10,00 reeds ontv ECWI
Tussensaldo	175,70
	17,82 Extra Boektoppers
	10,00 Extra D Click
Totaal Boeken	203,52

De directie meldt nog dat, naast de rubriek “Bijdrageregeling” in het schoolreglement, elke leerling op de eerste schooldag een “Bundel begin schooljaar” meekreeg. Hierin is o.a. een addendum aan het schoolreglement met raming van de schoolkosten opgenomen. Het betreft een, zij het summiere, lijst van alle mogelijke kosten die er tijdens een schooljaar kunnen gemaakt en aangerekend worden, afhankelijk van de gevolgde richting en jaar.

4. ZITTING COMMISSIE

4.1 Datum en uur: 13 februari 2012 om 11 uur.

4.2 Kamer

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

4.3 Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Jean Dujardin, wnd. voorzitter.

Lieven Cloots, Luc D’Haeger en Paul De Winne, leden.

4.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

Voor verzoekers:[X], ouders van een leerling.

Voor de school:

- [V], directeur KA ;

- de heer verificateur van het GO!

4.5 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende

conclusies opgesteld inzake bevoegdheid, beslissing en sanctie.

5. BESLISSING VAN DE COMMISSIE

5.1 Regelgeving

* *Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966.*

Artikel 13 bepaalt dat de Lid-Staten zich engageren om het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk te maken.

* *Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989.*

Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor te zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen, voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

* *Grondwet.*

Artikel 24, § 3, eerste lid: “De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht”.

* *Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaiëk van 13 juli 2001.*

Art. V.25. De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, artikel 35 van de codificatie betreffende het secundair onderwijs, en artikel 6, 6°, van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, § 1, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;

2°

3°

Wanneer zij oordeelt dat een klacht gegrond is, kan zij beslissen om :

1° een gedeeltelijke terugbetaling van de werkingsmiddelen van de betrokken school, de betrokken instelling, het betrokken centrum voor leerlingenbegeleiding of de betrokken instelling voor deeltijds kunstonderwijs op te leggen. De terugvordering of inhouding kan echter niet meer bedragen dan 10 procent van deze werkingsmiddelen en kan er niet toe leiden dat het aandeel in de werkingsmiddelen dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou getroffen zijn;

2° ...

Deze sanctie wordt slechts uitvoerbaar de dag nadat de termijn om beroep in te stellen bij de Vlaamse regering verstreken is.

Voorafgaandelijk aan het opleggen van een sanctie nodigt de Commissie het betrokken schoolbestuur, de betrokken inrichtende macht of het betrokken bestuur uit om de bestreden

rechtshandeling in te trekken of te herzien of in een passende genoegdoening te voorzien.
Art. V.28. De klachten bedoeld in artikel V.25 worden bij aangetekend schrijven bij de Commissie ingediend.

Klachten die na verloop van een termijn van zestig kalenderdagen na de vaststelling of de kennisname van de betwiste feiten ingediend worden, zijn onontvankelijk.

** Codex Secundair Onderwijs*

Art. 35. In het door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt door middel van het school- of centrumreglement aan de ouders of aan de personen die de minderjarige leerling in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, dan wel aan de meerderjarige leerling meegedeeld.

Art. 111.

§ 1. Elk schoolbestuur maakt voor elk van zijn scholen een schoolreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd.

...

§ 1bis. Het school- of centrumbestuur informeert de betrokken personen over het school- of centrumreglement voorafgaand aan de inschrijving van de leerling en bij elke wijziging.

Daarbij moeten volgende principes in acht worden genomen :

1° voorafgaand aan een inschrijving wordt het school- of centrumreglement schriftelijk of via elektronische drager aangeboden en verklaren de betrokken personen zich er schriftelijk mee akkoord;

2° bij elke wijziging van het school- of centrumreglement informeert het school- of centrumbestuur de betrokken personen schriftelijk of via elektronische drager over die wijziging en de betrokken personen geven opnieuw schriftelijk akkoord. Indien de betrokken personen zich met de wijziging niet akkoord verklaren, dan wordt aan de inschrijving van de leerling een einde gesteld op 31 augustus van het lopende schooljaar;

3° het school- of centrumbestuur vraagt de betrokken personen of ze een papierenversie van het school- of centrumreglement wensen te ontvangen;

4° een wijziging van het school- of centrumreglement kan ten vroegste uitwerking hebben in het daaropvolgende schooljaar, tenzij die wijziging het rechtstreekse gevolg is van nieuwe regelgeving.

§ 1ter. Voor materies waarbij de betrokken personen een individuele keuze kunnen maken, die door een regelgeving gegarandeerd wordt, kan die individuele keuze niet via het school- of centrumreglement geregeld worden.

§ 2. Het school- of centrumreglement bestaat ten minste uit het studie-, het orde- en het tuchtreglement.

§ 3

Art. 112.

§ 1. Het school- of centrumreglement bevat de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies, waaronder alleszins :

1° het studieaanbod van de school of het centrum;

2° de lesspreiding tezamen met de vakantie- en verlofregeling;

3° het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringsmaatregelen;

4° in voorkomend geval :

a) de bijdrageregeling en de afwijkingen hierop;

...

** Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.*

5.2 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving.

5.3 Beslissing

5.3.1 Algemeen.

De grondwet waarborgt de kosteloze toegang tot het leerplichtonderwijs. Uit de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs volgt dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Dit wordt bevestigd door het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 28/92 van 2 april 1992. De regel van de kosteloze toegang tot het onderwijs impliceert dat de basiskosten voor het verstrekken van onderwijs ten laste vallen van de publieke of private personen die het initiatief nemen om onderwijs aan te bieden. Zij kunnen daarvoor wel door de gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd worden (cf. art. 36 Codex Secundair Onderwijs).

De regel van de kosteloze toegang houdt geen recht op volledige kosteloosheid van het secundair onderwijs in. In genoemd arrest blijkt dat in de huidige stand van de regelgeving op het niveau van het secundair onderwijs de scholen van de ouders en de meerderjarige leerlingen wel een bijdrage kunnen vragen voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten en vormen van dienstverlening. Uitgesloten zijn evenwel kosten die behoren tot de basiskosten voor de organisatie van hedendaags onderwijs en een onderdeel vormen van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling.

Voor goederen en diensten waarvoor een bijdrage kan worden gevraagd mag niet meer worden aangerekend dan de kosten van de geleverde goederen of prestaties. Deze kosten moeten kunnen worden verantwoord, onder meer vanuit de eigenheid van de doelgroepen in het secundair onderwijs. De gevraagde bijdragen moeten het kenmerk behouden van een kostprijs. Dat veronderstelt enerzijds dat het gaat om door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds dat het goederen of diensten betreft die de betrokken leerling effectief heeft ontvangen.

Er moet een lijst worden opgesteld van de bijdragen die van de ouders kunnen worden gevraagd. Deze lijst moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en bij inschrijving of voor de start van het schooljaar via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld. De regeling moet ook de mogelijkheid tot het toestaan van afwijkingen

vermelden. Onder afwijkingen worden specifieke maatregelen of tegemoetkomingen verstaan voor financieel minder gegoede gezinnen. Deze regeling moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld.

5.3.2 Kostenbeperking in het secundair onderwijs. Kostenraming en ouderinformatie.

5.3.2.1 Algemeen.

Het secundair onderwijs mag dan niet verplicht kosteloos zijn, dit belet niet dat “passende maatregelen voor het invoeren van gratis onderwijs” voor dat onderwijsniveau behoren tot de doelstellingen van het Kinderrechtenverdrag (art. 28, § 1, b). Met haar beleid voor kostenbeperking en bevordering van gelijke kansen wil de Vlaamse Gemeenschap genoemde doelstelling van het kinderrechtenverdrag invulling geven. Het komt elke inrichtende macht toe om zich met passende maatregelen in dit gemeenschappelijk beleid in te schrijven.

Een eerste stap in de ontwikkeling van een beleid van kostenbeperking ligt op het niveau van informatie en inspraak. Zo is decretaal voorgeschreven dat de lijst van de voor de ouders te verwachten geldelijke bijdragen voor overleg aan de schoolraad voorgelegd worden. De regelgeving waarborgt daarmee het recht van inspraak bij het beoordelen van de noodzaak of het verantwoorde karakter van bepaalde kosten en het vaststellen van de hoogte daarvan. Van dit overleg kan gebruik worden gemaakt om op school een beleid en een cultuur van kostenbeperking uit te werken en te stimuleren. Het komt de schoolraad toe om aan de achterban van de schoolraad passende informatie te verstrekken over het gevoerde overleg en het daaruit voortkomend beleid.

De bijdrageregeling wordt in het schoolreglement opgenomen. De bijdrageregeling kan uiteraard geen uitgavenposten bevatten die ten laste vallen van de instelling. Verder moet, om aan de betrachtingen van de decreetgever en de noden van de ouders te voldoen, de bijdrageregeling volledig zijn en zo nauwkeurig als bij de aanvang van het schooljaar mogelijk is. Alle redelijkerwijze te verwachten bijdragen moeten worden vermeld. Een goede regeling zal ook transparant zijn opgesteld. Dat veronderstelt onder meer dat een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen verplichte en facultatieve bijdragen en de activiteiten die daar onder horen.

Voor de ouders is het ook van belang dat ze tijdig geïnformeerd zijn over de wijze van betalen en de termijnen voor facturering en eindafrekening. De werkwijze die de school daarbij volgt, met inbegrip van het beleid van sociale tegemoetkoming, hoort daarom ook aansluitend bij de bijdrageregeling te worden gecommuniceerd. Het optreden bij wanbetaling moet vanzelfsprekend aan de wettelijke voorschriften voldoen en moet ook duidelijk worden meegedeeld.

De Commissie heeft in het verleden herhaaldelijk gesteld dat de facturatie transparant hoort te zijn, zonder daarom voor elk onderdeel tot in het laatste detail gepreciseerd te moeten zijn. Ouders die wat dat betreft vragen hebben, moeten op hun verzoek wel een gedetailleerde verantwoording kunnen ontvangen. De school dient zich zo te organiseren dat de ouders daarvoor ook terecht kunnen en correct en zakelijk geïnformeerd worden.

5.3.2.2 Toepassing. Het niet transparant zijn van de afrekening

Verzoekers beklagen er zich over dat er op de tussentijdse afrekeningen openstaande bedragen voorkomen die in werkelijkheid betaald zijn en waarvan zij de bewijzen voorleggen.

Met betrekking tot de bijdrageregeling vermeldt het schoolreglement o.m. het volgende. Als bijlage wordt de lijst, opgesteld met de schoolraad, bijgevoegd. De lijst vermeldt de verschillende categorieën kosten en een raming van het maximale bedrag per categorie. Als wijze van betaling geldt dat er, gespreid over het schooljaar, voorschotten geïnd worden die door middel van een rekeningoverzicht aan de ouders ter betaling worden aangeboden. Alle voorschotten worden op een volgend rekeningoverzicht in mindering gebracht. Er wordt nog vermeld dat dit systeem van facturatie tussentijds zal geëvalueerd worden en kan worden bijgestuurd (zie stuk 2 van verweerder, blz. 34).

Een raming van de schoolkosten is als bijlage bij het schoolreglement gevoegd (stuk 3 van verweerder).

Het systeem van facturatie werd als agendapunt in de schoolraad van 17 mei 2010 besproken en het schoolreglement kreeg er een gunstig advies (stuk 4 van verweerder).

Verzoekers betwisten de bijdrageregeling op zich niet maar wel de afrekening van de kosten op het rekeningoverzicht van april en juni 2011 waar openstaande bedragen voorkomen van posten waarvoor een betaling werd verricht en waarvan de bewijzen voorgelegd worden. Het betreft meer bepaald de kosten voor 'Stressfactor, skireis en boeken. Ondanks de herhaaldelijke vraag van verzoekers naar een detail van de aangerekende kosten, werd hen dit detail niet bezorgd. Wel werd hen uitleg verschaft bij de wijze van aanrekenen van de gestorte voorschotten op de nog te betalen kosten. Daaruit blijkt dat de school een boekhoudkundig programma gebruikt waarbij de voorschotten op de kosten met het oudste boekhoudnummer worden aangerekend.

De Commissie acht deze methode van aanrekenen weinig transparant. Een transparante afrekening veronderstelt dat de bedragen die aangerekend worden juist zijn en dat de betalingen op de juiste post aangerekend worden. De school moet ervoor zorgen dat ouders die vragen hebben bij de facturatie een detail ontvangen van wat wordt aangerekend en voor welk bedrag en dat, zoals door verzoekers gevraagd, de betalingen worden aangerekend op de posten waarvoor ze werden verricht. De school doet er goed aan om, zoals aangekondigd in het schoolreglement, het systeem van facturatie te evalueren en bij te sturen.

5.3.3 De Commissie komt tot volgende beslissing:

De Commissie stelt vast dat de school het overleg in de schoolraad met betrekking tot de bijdrageregeling eerbiedigt en de bijdrageregeling aan de ouders heeft gecommuniceerd. De Commissie stelt verder vast dat het beleid van de school rond het aanrekenen van kosten onvoldoende transparant is. Een transparante afrekening veronderstelt dat de bedragen die aangerekend worden juist zijn en dat de betalingen op de juiste post aangerekend worden. De Commissie is van oordeel dat het facturatiesysteem dat door de school gebruikt wordt, verhindert dat de betalingen op de juiste post worden aangerekend en nodigt de school uit om het systeem bij te sturen.

5.4 Sanctieregeling

De Commissie vraagt dat verwerende partij een nieuwe afrekening aan de verzoekers voorlegt waarbij rekening wordt gehouden met de aanbevelingen van de Commissie en dat hiervan een afschrift aan de Commissie wordt bezorgd.

De Commissie vraagt tevens dat verwerende partij haar systeem van facturatie bijstuurt zodat het voor ouders duidelijk is dat betalingen die zij voor welbepaalde posten doen, ook op die posten worden aangerekend.

De Commissie gaat ervan uit dat verwerende partij de aanbevelingen van de Commissie zal opvolgen en oordeelt dat er vooralsnog geen aanleiding is tot het opleggen van een sanctie.

6. BEROEP

Tegen een beslissing van de Commissie kan binnen een termijn van zestig kalenderdagen die ingaat de tweede dag na de postdatum van de betekening van deze beslissing, bij aangetekend schrijven een beroep bij de Vlaamse Regering, in de persoon van de Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, ingesteld worden (met een afschrift aan het secretariaat van de Commissie).

Brussel, 13 februari 2012

Marleen Broucke
Secretaris

Jean Dujardin
Voorzitter